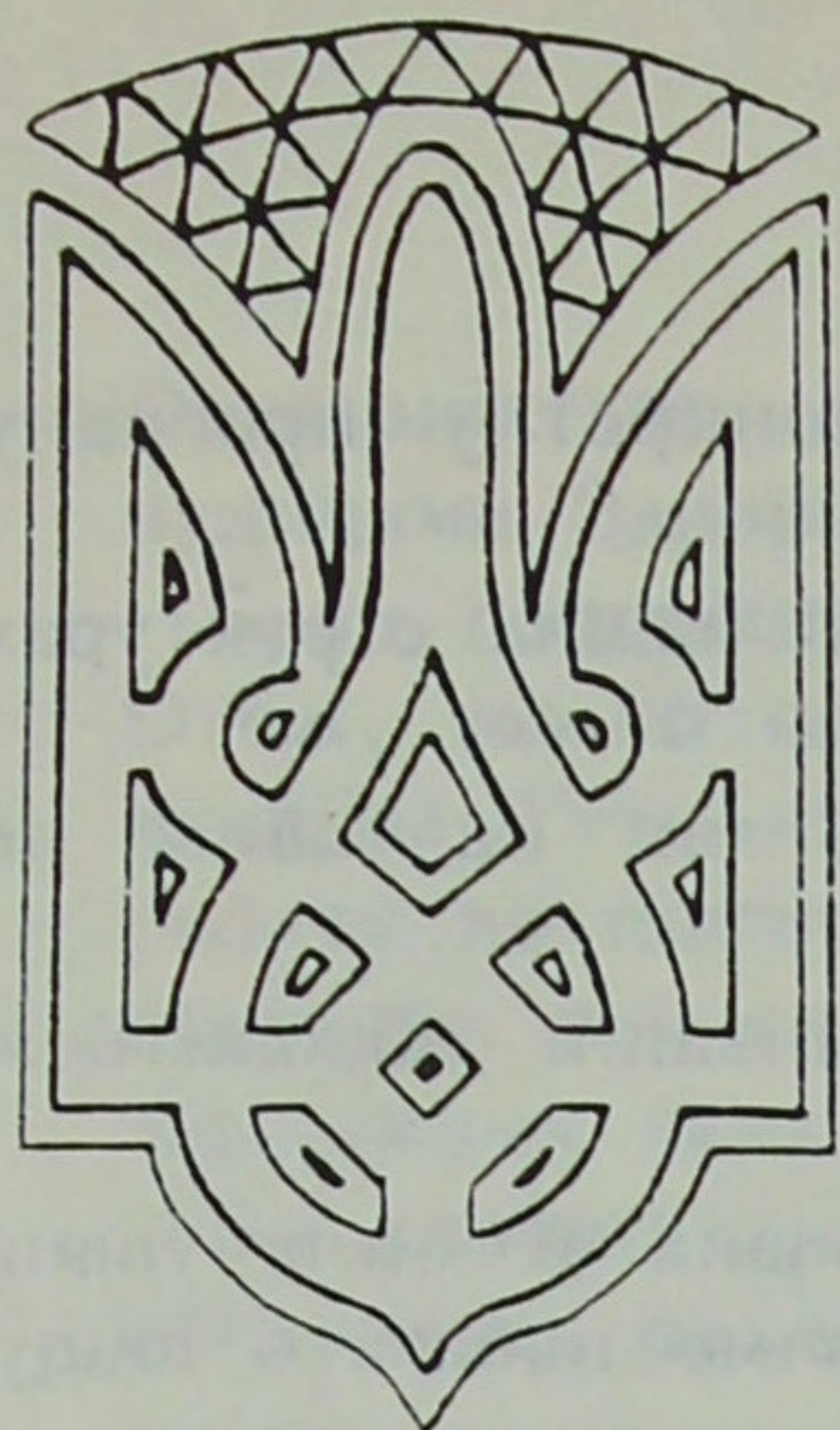
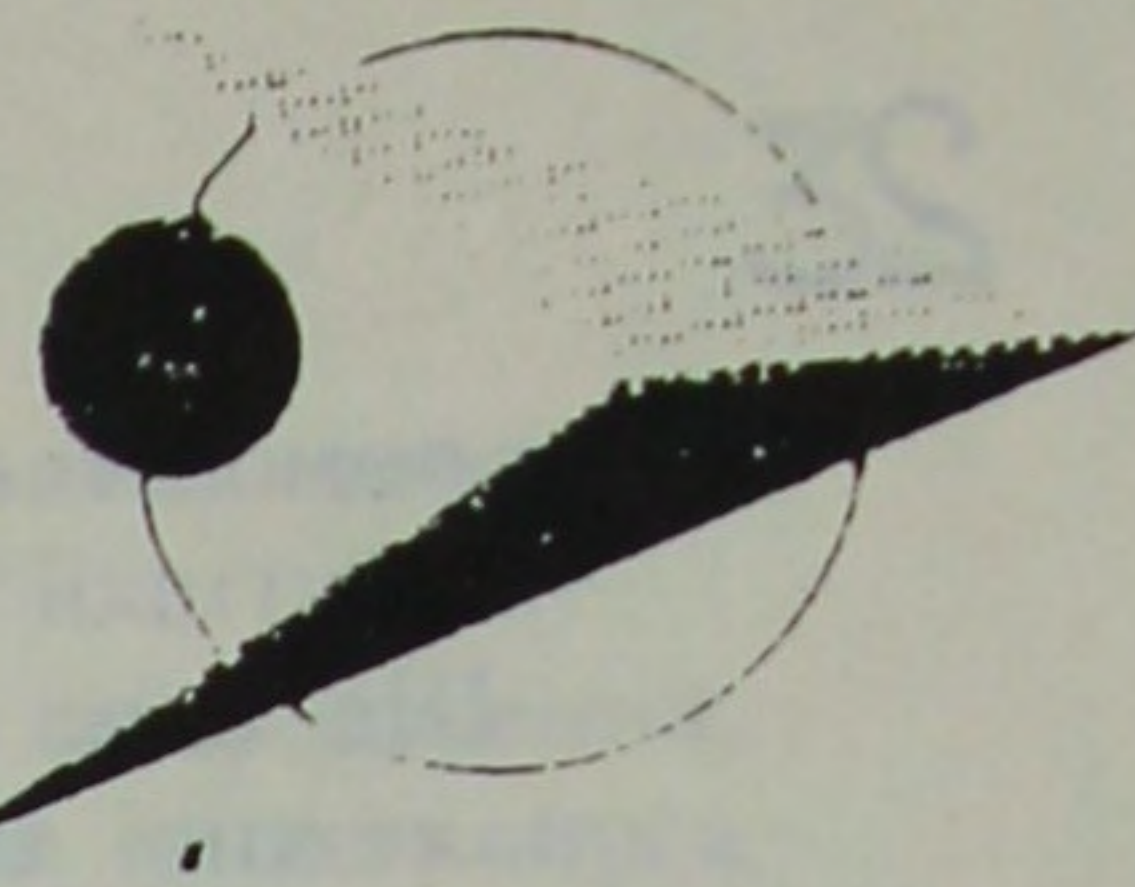

АГЕНТСТВО

Рух

КИЇВ - 1990

ІНФОРМ

Народний Рух України
Другі Всеукраїнські збори
25 - 28 жовтня 1990 р., м. Київ

Микола Поровський

Організаційна діяльність Руху: стан, проблеми, перспективи.

Шановна громадо!

Рік тому, після Установчого з'їзду, Рух являв собою, в організаційному плані, мережу організацій, збудованих на засадах демократичної автономії, структурованих до районної ланки у Західних областях і нечисельних осередків, здебільшого в обласних центрах Східної України.

Ми не мали ні чіткої системи управління організацією, ні належних виконавчих структур. Рух був створений аморфною, із невизначеним членством організацією, що спричиняло величезні труднощі в організаційній діяльності, але завдяки саме такій побудові організація вистояла в тодішніх умовах цькування й переслідування органами влади членів та прихильників Руху.

Сьогодні, через рік після створення, Рух став потужною і організованою суспільно-політичною силою. Ця метаморфоза сталася завдяки правильному політичному курсу та проведеній нашим активом організаційній роботі.

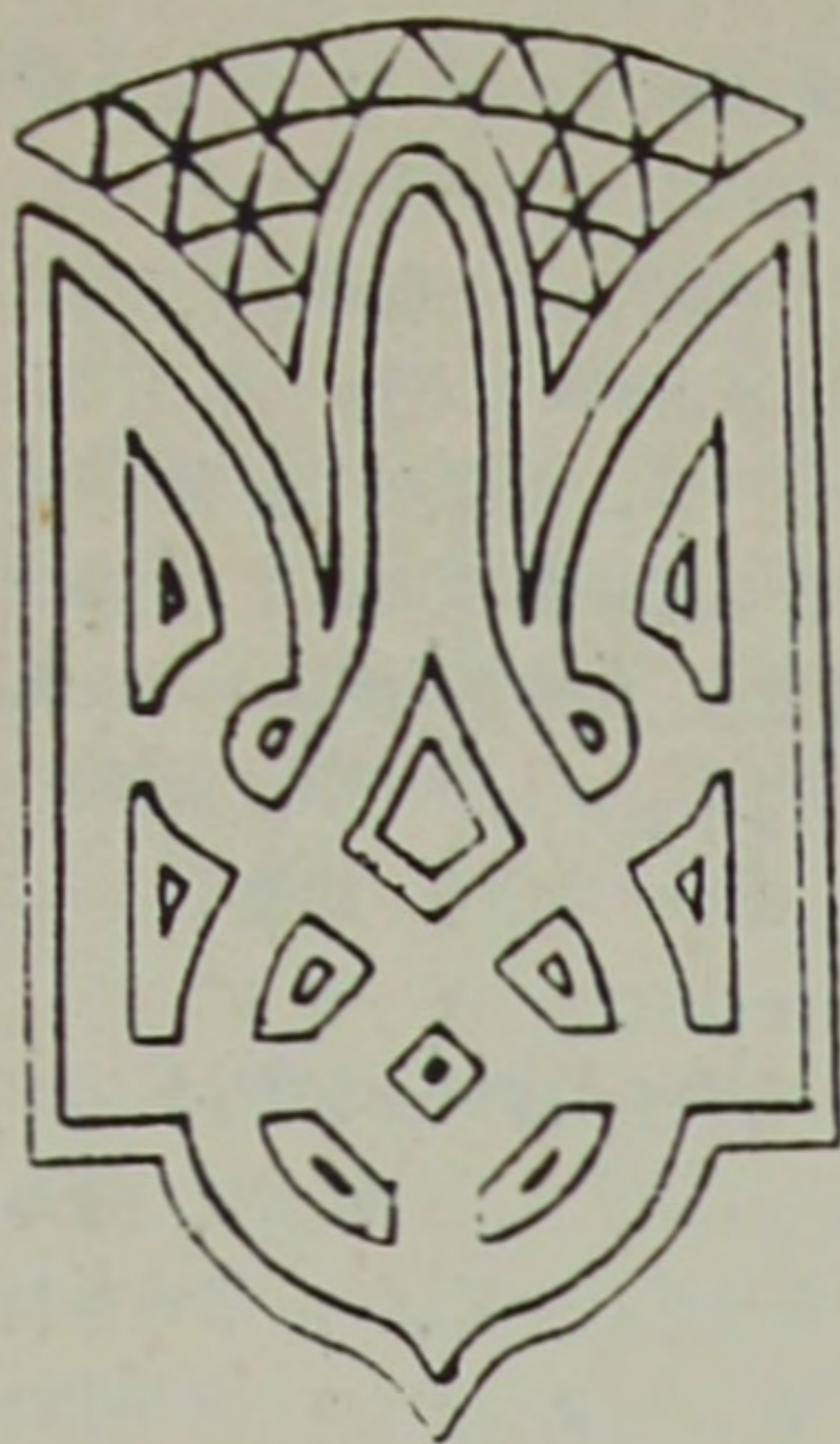
Протягом минулорічного вересня і жовтня, в ході реєстрації краєвих організацій, їх структура була реорганізована відповідно до Статуту: поряд із координаційними радами утворені виконкоми, створена система їх взаємодії з Секретаріатом.

Структура утворених виконкомів була різною, відповідно до умов крайових організацій, але, як показав досвід, найбільше визнання дістала схема, рекомендована секретаріатом: Голова крайового Руху, координаційна рада, виконавчий секретар, якому підпорядковані: організаційний відділ (5-6 чоловік), головні завдання якого - створення осередків Руху, підготовка і проведення масових акцій, допомога у створенні та діяльності нових громадських об'єднань.

Референтура пропаганди, що займається випуском і поширенням преси та літератури, просвітницькою діяльністю, лекторієм "Народний університет", проведенням агітаційних поїздок та ідеологічними акціями. Відділів: виробничо-фінансового, екологічного, жіноцтва і милосердя та інших.

Суттєвим є те, що цією складною і відповідальною роботою наш актив займається в позаробочий час, на аматорських засадах, що зумовлює відповідний рівень цієї роботи.

Після виборів на Україні склалася абсолютно нова політична ситуація і сьогодні Рух, як політична організація, потребує якісно вищого рівня роботи своїх структур. Тільки професійна робота в Русі наших політичних лідерів дасть змогу справитися з тим величезним об'ємом завдань, які стоять тепер перед Народним Рухом України. Слід негайно реорганізувати виконком крайових і районних організацій, по можливості укомплектувати їх професійними працівниками, а Секретаріат готовий

Народний Рух України

Другі Всеукраїнські збори

25 - 28 жовтня 1990 р., м. Київ

АГЕНТСТВО

КИЇВ - 1990

РУХ
ІНФОРМ

Михайло Горинь

ПРО РОБОТУ СЕКРЕТАРІАТУ РУХУ

Вельмишановне товариство! Високоповажні пані та панове!

На наших очах розпадається остання в світі імперія. Потужна хвиля національно-визвольних демократичних рухів охопила десятки поневолених народів. Під їхнім тиском імперський режим годує нас обіцянками про демократизацію. Але в імперії демократія неможлива; в колонії свобода особистості - абсурд. Нас не повинні заколисувати обіцянки, хоч їх список невпинно зростає відповідно до росту національно-визвольних рухів. Ще недавно говорили про федерацію, а сьогодні готові прийняти конфедерацію, тільки б зберегти єдність агонізуючої імперської структури. З досвіду знаємо: дайте тільки себе в руки взяти. Ми повинні пам'ятати, що маємо справу з найжорстокішою імперією 20 сторіччя, яка постійно винищувала еліту нації: наукову, релігійну, політичну, мистецьку. Імперські народи пережили такі потрясіння і репресії, що геноцид загрожував самому їхньому існуванню. А безперервне пограбування багатств поставило їх на грань напівголодного існування. Ця своєрідна контрибуція, яку сплачує наш народ імперському центру, перевищує розміри будь-якої, установленної завойовниками.

Окрім того, імперський режим залишив нам у спадок пошматоване тіло української нації, на протязі століть вбиваючи клин між окремими регіонами, нацьковуючи схід на захід. І сьогодні ми мусимо одночасно здійснювати три великі завдання: домогтися консолідації нації, розвалити імперію і побудувати українську самостійну державу.

Ця наша своєрідність диктувала нам розробку тактики. До тактичних завдань ми віднесли такі:

-Перше, консолідація української нації. Ми усвідомлюємо, що саме тепер вирішується наша доля. Ми доможемося єдності, чи розійдемося в різні боки, як це зробили серби та хорвати.

-Консолідація національних меншин навколо української ідеї.

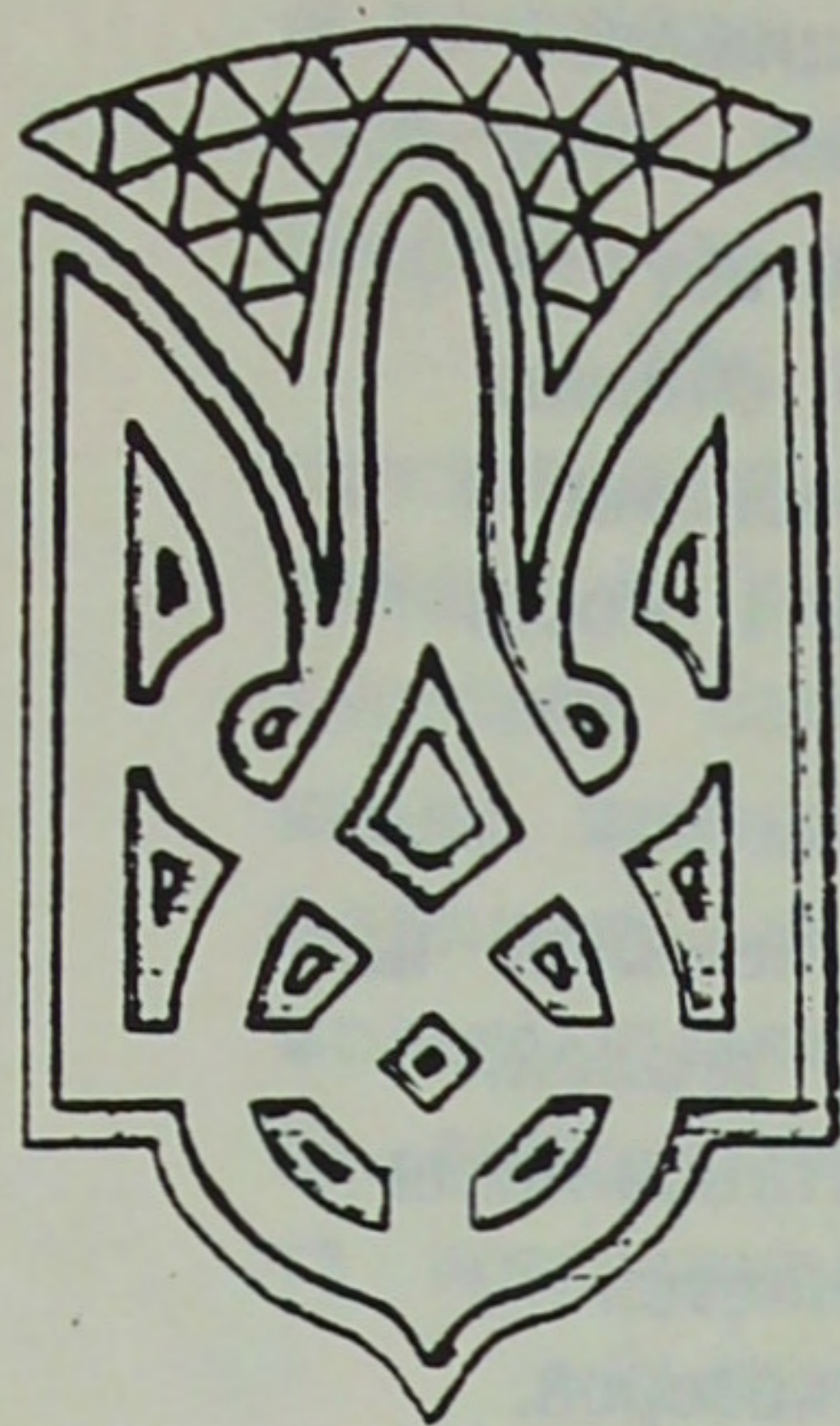
-Підготовка до участі у передвиборчій кампанії, участь у виборах, а згодом і в роботі Верховної Ради.

-Пропаганда наших ідей за кордоном.

-Захист прав наших громадян.

Всі ці проблеми розв'язувалися Секретаріатом. Я мусив би звернути вашу увагу на дуже прозаїчні речі і розповідати вам про те, що робив кожен відділ. Але значна частина делегатів добре знайома з роботою Секретаріату, знає його добрі та гірші сторони, знає сильні і слабкі місця в їхній роботі. Тому зверну вашу увагу тільки на деякі аспекти.

Я поставив найважливішим завданням питання консолідації української нації. Ми схилиємося до думки, що психологічний бар'єр між регіонами України і далі поглиблюється через слабкість контактів їхнього населення. Необхідні міжрегіональні масові зустрічі людей з нагоди визначних подій нашої історії. Не просто зустрічі, а зустрічі-роздуми й переживання над нашою долею. Так виникла ідея української хвилі, свято Козацької Слави, масові заходи, в яких взяли участь сотні тисяч людей з усіх кінців України. Це повернуло їх обличчям до власної історії, яку протягом десятиріч обплывувала офіційна пропаганда. Дуже швидко народ відкинув пропагандивне сміття, взяв у руки національні символи і поніс їх по всій Україні. Відділ, на плечі якого лягли оці великі масові заходи, називався у нас відділом масових заходів. Він провів 15 мітингів, маніфестацій. Особливо хочу відзначити мітинг, проведений спільно з організацією національних меншин "Дія", мітинг, присвячений захисту блокованої у свій час Литви. Ми дуже багато уваги приділяли міжнаціональним стосункам.

Народний Рух України
Другі Всеукраїнські збори
25 – 28 жовтня 1990 р., м. Київ

АГЕНТСТВО

КИЇВ - 1990

РУХ
ІНФОРМ

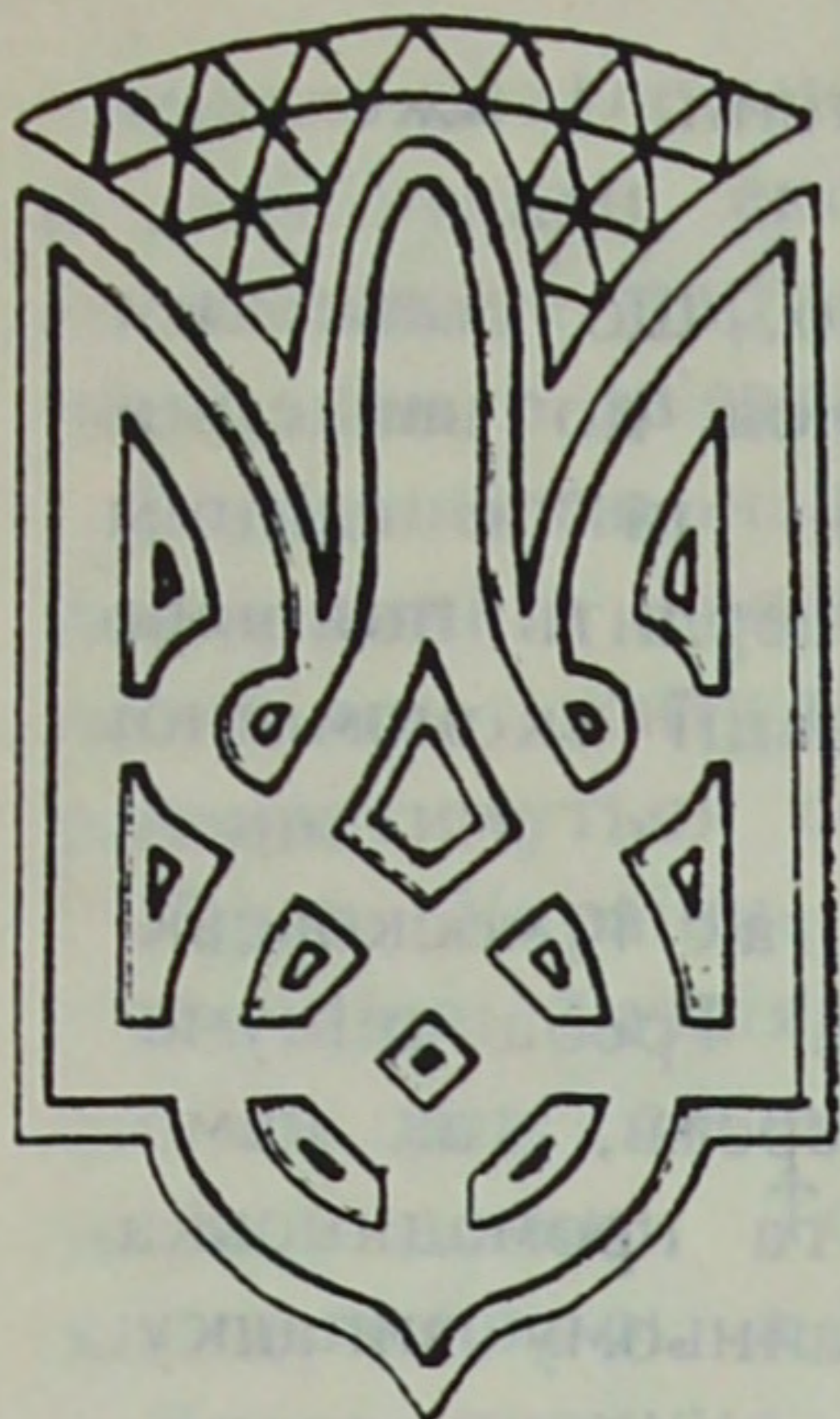
ДМИТРО ПАВЛИЧКО

ПРО РОБОТУ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ РУХУ

Не треба володіти особливою проникливістю, щоб збагнути – від ставлення росіян до незалежної української держави, яка почала формуватися в тяжкій боротьбі не з демократичною Росією Єльцина, а з національно безликим та експлуататорським центром СРСР Горбачова, значною мірою залежатиме доля України і доля тим же центром поневоленого російського народу. І коли я вже згадав про Горбачова, то скажу, що оновлена ним партія гарячково шукає правових основ для збереження того комуністичного центру, який обертає і росіян, і українців, і всі інші нації в рабів фальшивої, корисної тільки для союзних чиновників та партіапаратників єдності. Саме тому ця партія проголошує в політичному звіті свого Центрального Комітету своєму ХХУШ з'їздові пріоритетність прав людини над будь-якими інтересами національної суверенності та автономії. Спочатку з людини роблять споживача ковбаси та покірний автомат для виконання тих чи інших трудових функцій, виймають з неї національну душу, а потім виставляють права такої бездушної одиниці понад право на суверенне державне життя нації...

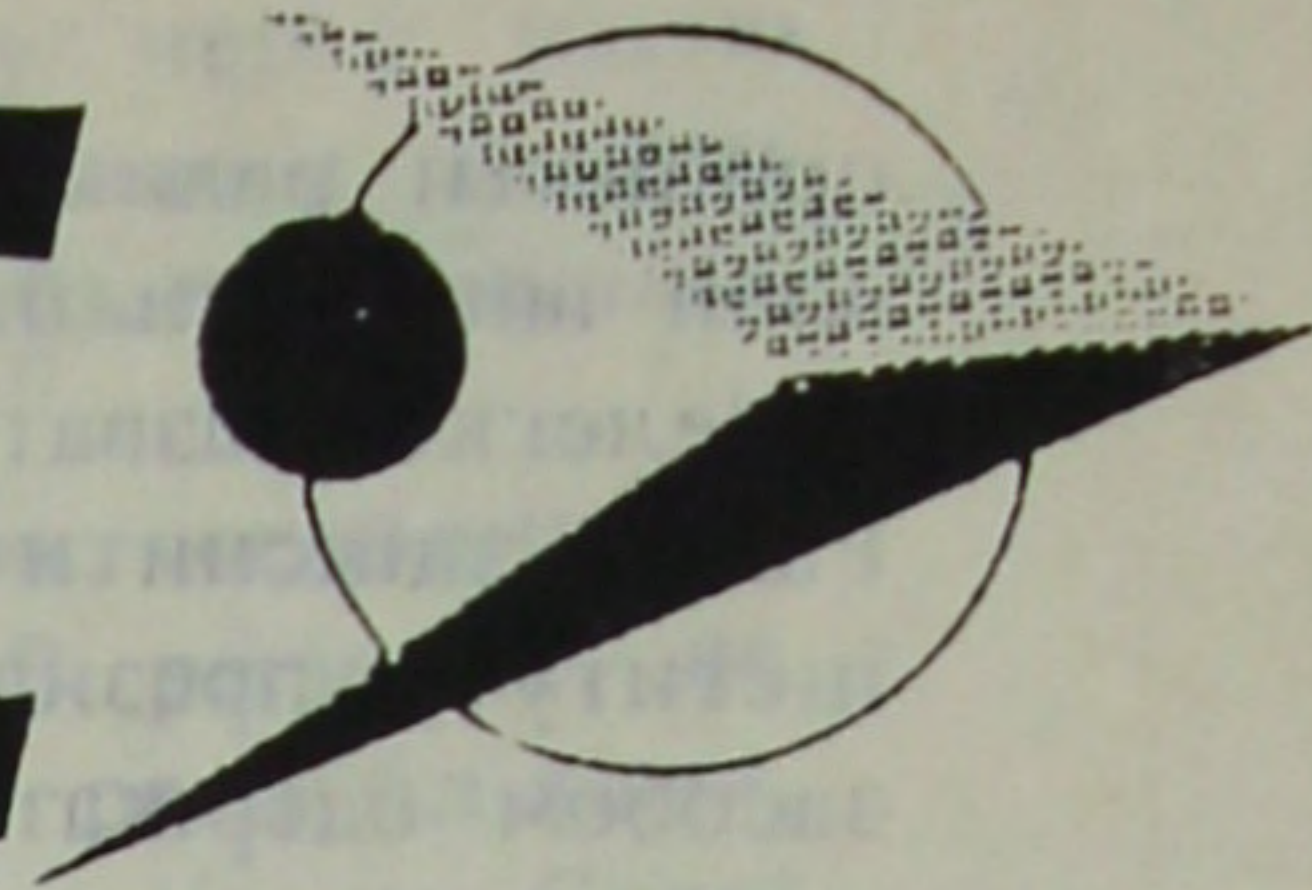
Солженіцин у трактаті "Як нам влаштувати Росію" звертається до своїх: "Нема в нас сили на імперію – волає він, – і не треба і хай вона впаде з наших плечей, вона розчавлює нас і висмоктує і прискорює нашу загибель". Ці слова б могли стати ядром нової справді спасенної для росіян свідомості, якби не те, що їхній автор сам підпадає під прес імперського мислення, як лише мова заходить про Україну та Білорусію. Українські та білоруські землі він вважає російськими на тій підставі, що московську державу створив народ Київської Русі. Це нісенітниця. Якщо йти за мудруванням Солженіцина, то, скажімо, американці повинні претендувати на Великобританію, як на власну територію, адже США були створені народом Англії. Розвиваючи історичну концепцію Солженіцина прийдемо до сміхотворного висновку, що козацькі визвольні війни, що провадили проти Московщини Сагайдачний, Виговський, Дорошенко, Мазепа, зрештою, війна більшовицької Росії проти Української Народної Республіки – це внутрішні заколоти, боротьба всередині однієї нації.

Та диво не в тому, що винований на дореволюційних, великоцарських традиціях, палкий ненависник комуністичного режиму відкидає право українського народу на самостійну державу, а в тому, що його погляди збігаються з поглядами рятівників того ж таки режиму, нинішніх лідерів КПРС, які намагаються зберегти імперію, і використовують для цього все менше своїх дискредитованих гасел про

АГЕНТСТВО

РУХ

КИЇВ - 1990

ІНФОРМ

Іван Заєць

Народний Рух України

Другі Всеукраїнські збори

25 - 28 жовтня 1990 р., м. Київ

Політичні аспекти економічної реформи в Україні

Шановний головуючий, шановні делегати і гості з'їзду!

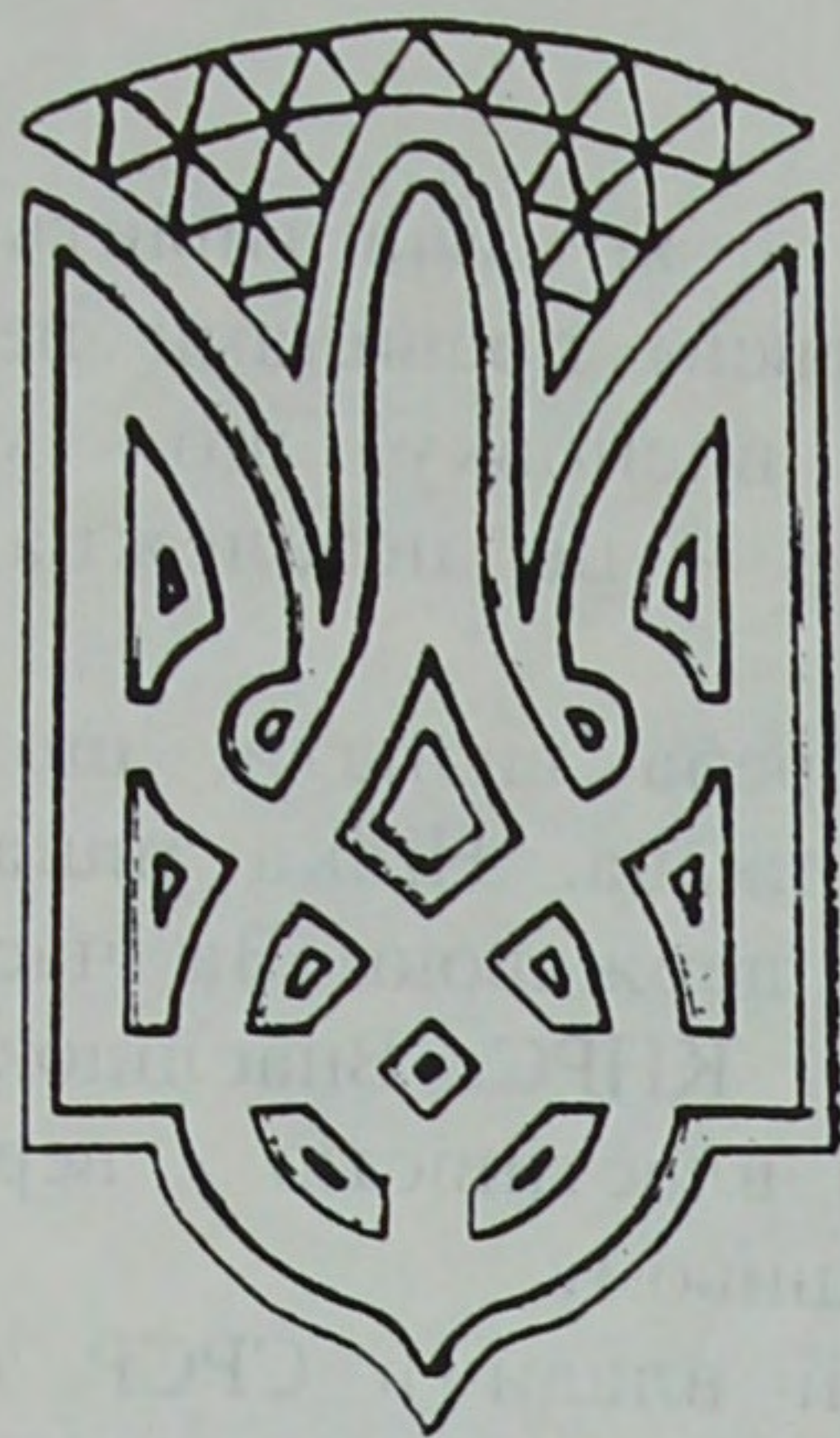
Україна сьогодні прагне незалежності та достатку. А чи здійсниться ця одвічна мрія нашого народу, залежатиме від того, яким шляхом і як швидко піде економічна реформа в Україні. Чи буде шлях до власної продуктивної економіки, відкритої для світу, чи економіка України й надалі залишатиметься банановою республікою "единой и неделимой страны Советов" з вічно притаманними цій імперії злиднями? Саме ці дві дороги лежать перед Україною. Розвал виробництва прискорюється, і настав час остаточного вибору: або до власної демократичної ринкової економіки, або до диктатури, яка завжди човгає за економічним хаосом.

Мужнє голодування студентів і відставка Голови Ради Міністрів - Масола - яскраві приклади того, що народ України прагне радикальної економічної реформи. Він прагне створити економіку соціального типу на засадах вільного підприємництва, власної фінансово-кредитної та банкової системи, власних грошей, невтручання держави в господарське життя, запровадження ефективного механізму соціального захисту громади, відкритості до зовнішнього світу. Нагадаю, що саме такий шлях запропонував Рух ще на першому з'їзді, за що несправедливо був звинувачений консервативними силами на чолі з КПУ в сепаратизмі і націоналізмі.

Але сьогодні цілком очевидно, що економічні перетворення заблоковані затримкою політичної реформи. Природа владних структур суттєво не змінилась, за винятком хіба що деяких місцевих Рад. Держава і далі є власністю КПУ, як і КДБ, суд, арбітраж, прокуратура, засоби масової інформації. Отже політичне питання, питання влади не зняте з порядку денного. Існуюча влада загалом не належить народові, хоч саме народ є носієм влади.

Але в нас немає іншої влади і найближчим часом не буде. Тому проблема впливу народу на владу залишається. Це зрозуміло, як зрозуміло і те, що форми впливу необхідно урізноманітнити. Бажано було б найскоріше прийняти закон про відклик депутата та про референдум. Із-за відсутності цих законів мітинги не можуть залишатися єдиною формою впливу на владу. Влада уже виробила до них імунітет. Тим часом життя вимагає нових ідей. Тому досить дієвою формою впливу на владу може бути низка різноманітних пропозицій і ініціатива в ділянці економічної реформи, зокрема, від демократичних Рад до Верховної Ради. Ось чому є потреба в організації інтелекту України, а також є потреба в залученні його із закордону.

Необхідно також готувати референдум про довіру Радам. Така вже діалектика сьогоднішнього моменту - наші Ради всіх рівнів є Радами перехідного періоду. Було б добре, якби вони спромоглися

Народний Рух України

Другі Всеукраїнські збори

25 – 28 жовтня 1990 р., м. Київ

АГЕНТСТВО

КИЇВ - 1990

РУХ

ІНФОРМ

Сергій Головатий

Україна

на шляху

правової держави

Високі Всеукраїнські збори Руху!

Шановні пані і панове!

214 років тому історія царювання короля Великобританії примусила представників Сполучених Штатів Америки проголосити свободу і незалежність своєї країни, покласти край будь-якій залежності від британської корони і тим самим вибороти права незалежної держави.

Здавалося б, що Україна та її народ відстали від народу Американських штатів на цілих 214 літ у здобутті своїх невід'ємних прав. Попри всю прикрість такого стану, незаперечність факту очевидна. Так, Україна не є незалежною державою.

Проте український народ не є відсталим у своїх домаганнях природних прав: ще задовго до проголошення американської Декларації незалежності, виходячи з традицій Київської української державності, вивів права України на самовизначення і незалежне державне існування гетьман Пилип Орлик, проголосивши у своїй Конституції: "Україна обох боків Дніпра має бути на вічні часи вільною від чужого панування".

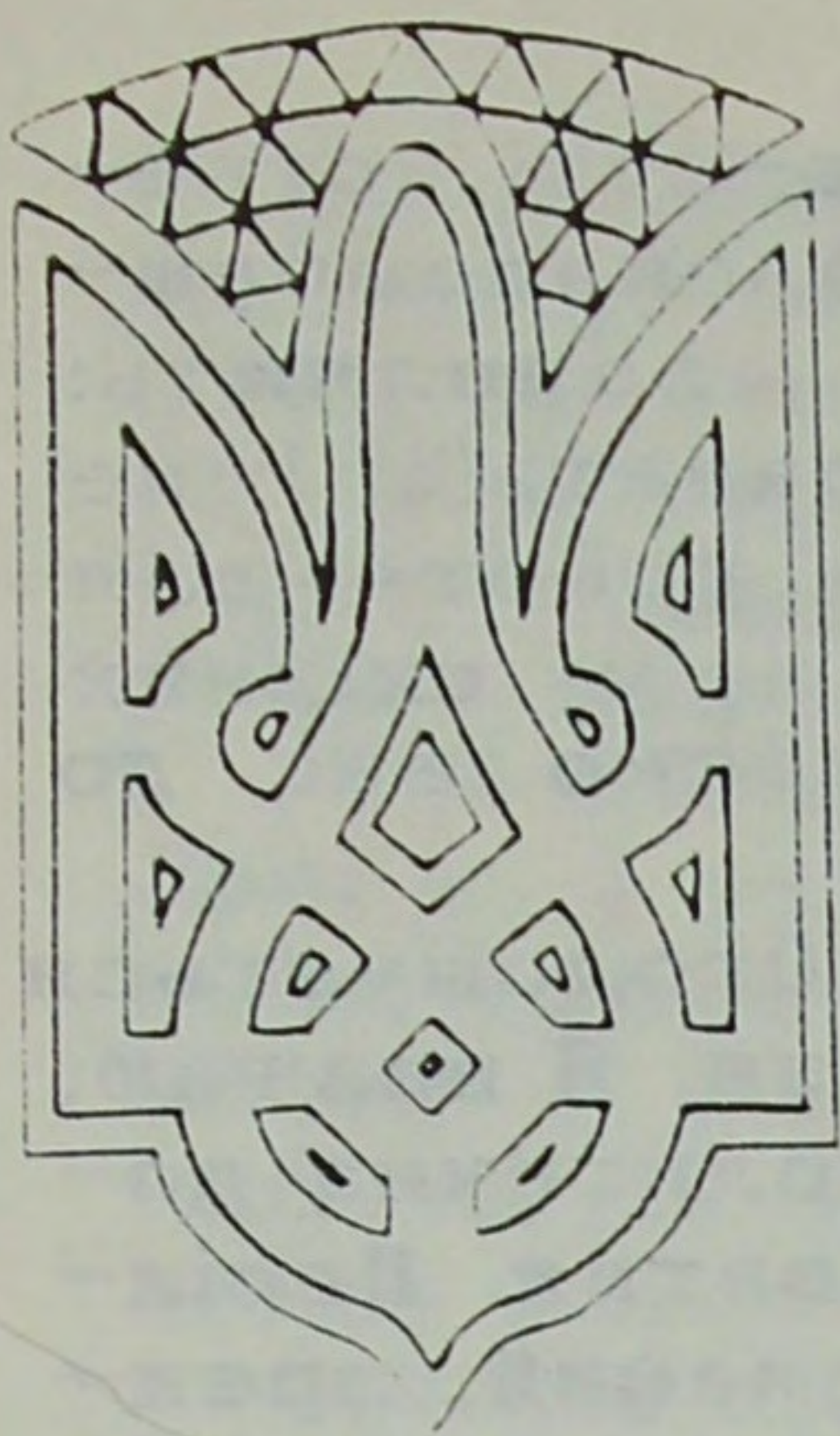
Українська політична незалежницька думка, започаткування республіканських форм правління у державному устрої Гетьманської України ще задовго до хвилі буржуазно-демократичних революцій у Європі засвідчують лише одне: український народ упродовж багатьох століть на відміну від інших народів світу не може здобути й утвердити свою незалежність. Усі спроби закріпити її в державно-організаційних формах чи то Української Народної Республіки чи Західно-Української Народної Республіки, чи Карпатської України мають трагічний кінець. Тому маємо більш як 70-літню історію радянської української державності.

Тоді, як Європа і Північна Америка, через інститути буржуазної демократії впродовж ХУШ-ХХ століть рухалися у напрямку правової держави, Росія з 1917 року була відкинута більшовиками в бік правого нігілізму. Більшовицьке партійно-державне утворення, яке назвало себе "державою диктатури пролетаріату", нав'язавши Україні свій тип державності внаслідок агресії з боку більшовицької Росії, визнало право зайвим, непотрібним. "Держава, - зазначав Ленін, - потрібна не для свободи, а для придушення... противників пролетаріату". За Ленінім революційна ідея диктатури пролетаріату є влада, не пов'язана ніякими законами.

Диктатура пролетаріату - це гранично авторитарна організація суспільного життя, за якої в центрі влади перебуває одна партія: спочатку РКП(б), потім - ВКП(б), зараз - КПРС, у своїх правах і повноваженнях: "не пов'язана ніякими законами" і нічим не обмежена. Отже, історія радянської української державності - це період розвитку авторитарного режиму за моделлю від "диктатури пролетаріату" - до диктатури КПРС".

Прагнучи покласти край абсолютизму (індивідуальному - в особі партійних вождів, чи корпоративному - в особі КПРС), Народний Рух України поставив за мету збудувати в Україні правову державу.

Правовою державою можна назвати лише ту, яка пов'язує себе правом. Ідея панування закону в житті народу, суспільства і держави має давні витoki: вона виникла як протипага самовладдю та сваволі. Ще Платон писав: "Я бачу близьку загибель тієї держави, де закон немає сили і перебуває під чияюсь владою. Там же, де закон владарює над правителями, а вони є його рабами, я вбачаю спасіння держави".

АГЕНТСТВО

КИЇВ - 1990

РУХ
ІНФОРМ

Народний Рух України
Другі Всеукраїнські збори
25 - 28 жовтня 1990 р., м. Київ

ВЯЧЕСЛАВ ЧОРНОВІЛ

ЧЛЕН ВЕЛИКОЇ РАДИ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ

Шановні делегати і гості з'їзду, пані і панове! Я хочу сказати те саме, що казав минулого року на З'їзді Руху. Мені теж не подобається тональність нашого З'їзду. Дещо пропагандистсько-патетична, мітингова, хіба, були винятком декілька конкретних виступів: Конєва, Гориня, Черняка (можливо, я не всі чув, бо я не був на всіх засіданнях). Забагато ми кричали "Ганьба" і "Слава", говорили прописних істин про те, що таке "імперія", що таке большевизм, що таке марксистсько-ленінська ідеологія, -- істин, які сьогодні знає навіть селянин у якомусь глухому українському селі.

Мені здається, що, оскільки це З'їзд Руху, всі наші думки і нашу роботу треба було сконцентрувати навколо питання, що таке Рух, куди він прийшов і що його чекає.

Перш за все я мушу констатувати, що попри все критичне ставлення багатьох до Руху, до його слабину у певних областях і так далі, Рух став історичним явищем, відбувся.

Може, він відбувся не в такій формі, як започатковувався ще в Львові, коли ми пробували створити Демократичний фронт сприяння перебудові і зразу ж -- з радикальними гаслами. Він започатковувався в письменницько-публіцистичному, розумієте, сенсі. І нам спільними зусиллями доводилося стягувати його на реальний ґрунт, позбавлялись соціалістично-комуністичної фразеології і блакитних мрій про загальну єдність і про загальну співпрацю.

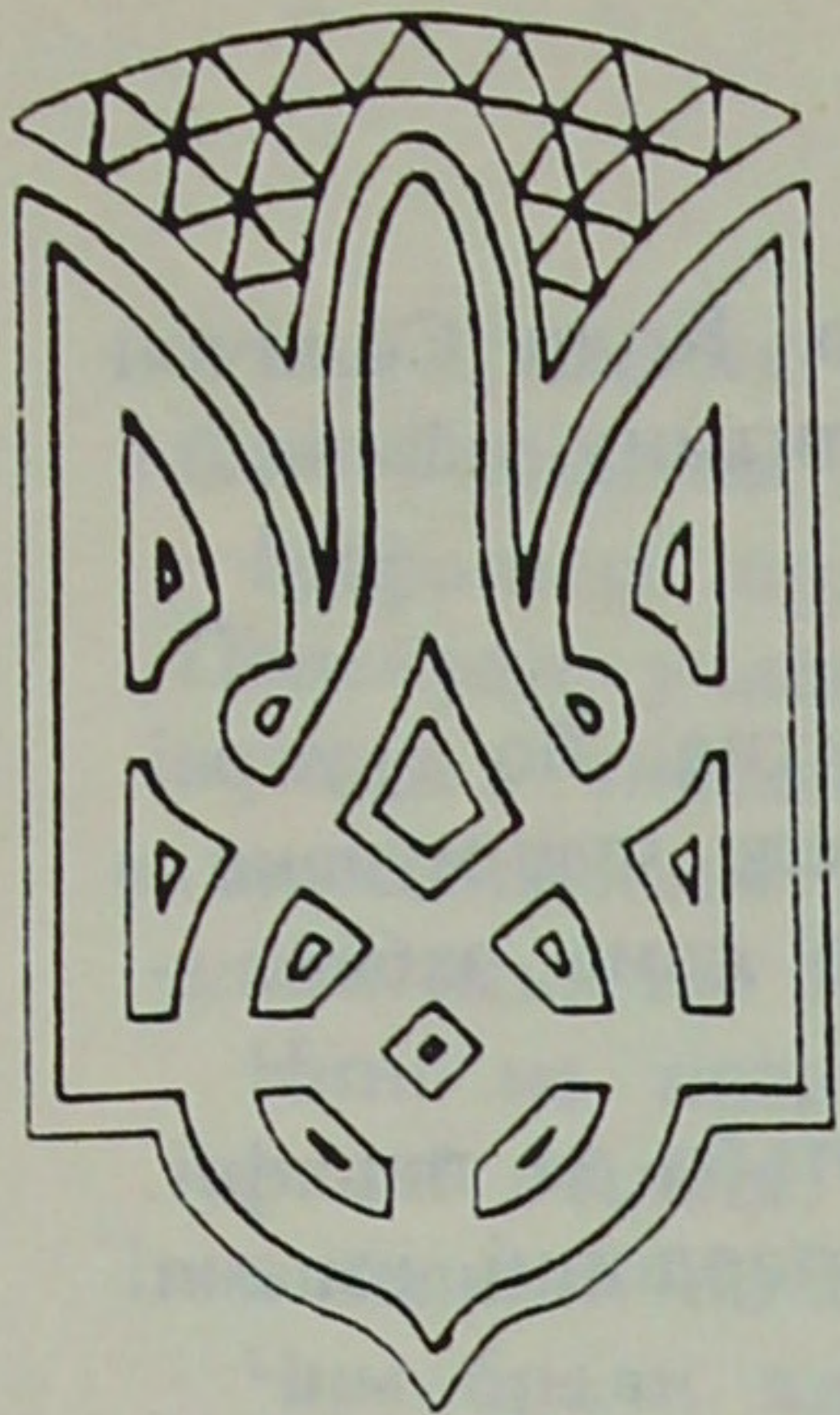
Але, все ж, Рух велику справу зробив і зараз зупинився на роздоріжжі: що робити далі? Постає політичний плюралізм, виникають політичні партії. Якщо Рух

стане в одному ряду з партіями, він загине, програє, виродиться в культурницько-пропагандистську організацію, що здійснюватиме масові шоу. Партії його піднімуть і переможуть.

Отже Рухові, щоб зберегти себе і далі відігравати ту роль, яку він відігравав дотепер. Треба йому стати координаційним центром, який буде об'єднувати політичні партії і різні групи, які існують в Україні. Може, він замінить собою, чи не замінить, а наповнить силою ту, уже існуючу організацію, яка називається Міжпартійною асамблеєю, але об'єднує незначні групи і ще не має визначального впливу в житті України.

Сама ідея дуже добра.

Це я казав як член Великої Ради Руху. Тепер я хочу сказати як голова Львівської обласної Ради, як керівник демократичної Ради того регіону, який зробив уже немало демократичних перетворень і, я думаю, буде продовжувати робити їх далі. Хоч партократи, коли ми прийшли там до влади, проікували нам 100 днів. Слава Богу, живемо довше і, думаю, будемо жити далі. Як ви знаєте, саме Львівщина започаткувала багато, гадаю, прекрасних починань. У нас вперше рішуче відсунуто комуністичну партію від влади, заборонено їй втручатися в господарські, адміністративні, кадрові справи. У нас вперше було узаконено національну символіку поруч із поки що існуючою, так званою, державною символікою. Ми перші в тому, що Радянська влада почала не відбирати, а давати землю людям. Ми першими розробили програму ринкової економіки Львівщини, розробили раніше, ніж це спромігся зробити уряд Масола. Ми вперше розробили програму перетворень у сільському господарстві і привати-

Народний Рух України
Другі Всеукраїнські збори
25 – 28 жовтня 1990 р., м. Київ

АГЕНТСТВО

КИЇВ - 1990

РУХ

ІНФОРМ

Євген СВЕРСТЮК

Роль церкви у відродженні Української держави

Дорогі учасники нашого стрімкого руху в невідоме! Наш корабель навімання пливе за течіями незвіданими. Команда його звична боотись проти вітру, але незвична стратегічно думати, куди плисти. Мусимо мати багато духу і моральної сили.

За рік страшенно помінялись прапори, декорації і гасла. Це дуже радує і викликає ейфорію. Але це і дуже насторожує, бо живемо в країні, де споконвічно все обмежувалось зміною декорацій і заміною гасел, де перманентно бушує холодна пожежа ейфорії. Навіть при великому внутрішньому опорі нас несе в цьому напрямку. Тому серед гомону голосів самохвальства і самопідбальорювання народ шукає голосу самооцінки.

Питання "проти кого ти" - вже не звучить.

Питання "за що і за кого ти" - вже райдужно ясне.

А от питання "хто ти і ким повинен стати" - це саме питання на часі.

В бурхливий потік часу потягнулися всі - пробуджені і напівсонні, опозиціонери і вчорашні партійці, піднаглядні і їхні шпики...

Найактивніші беруть в руку нині модний прапор і звичним голосом гукають: "Вперед проти..." Надходить пора демагогів.

Стривожена совість в сум'ятті, бо навіть не те важливо, ким ти позавчора був, а хто є хто! Стає страшно за активність людини, вихованої у безпринципному послуку властям і в цілковитій безвідповідальності за наслідки своїх дій. Гомо советікус пре гуртом, прагне бути зверху, більше споживати і більше урвати.

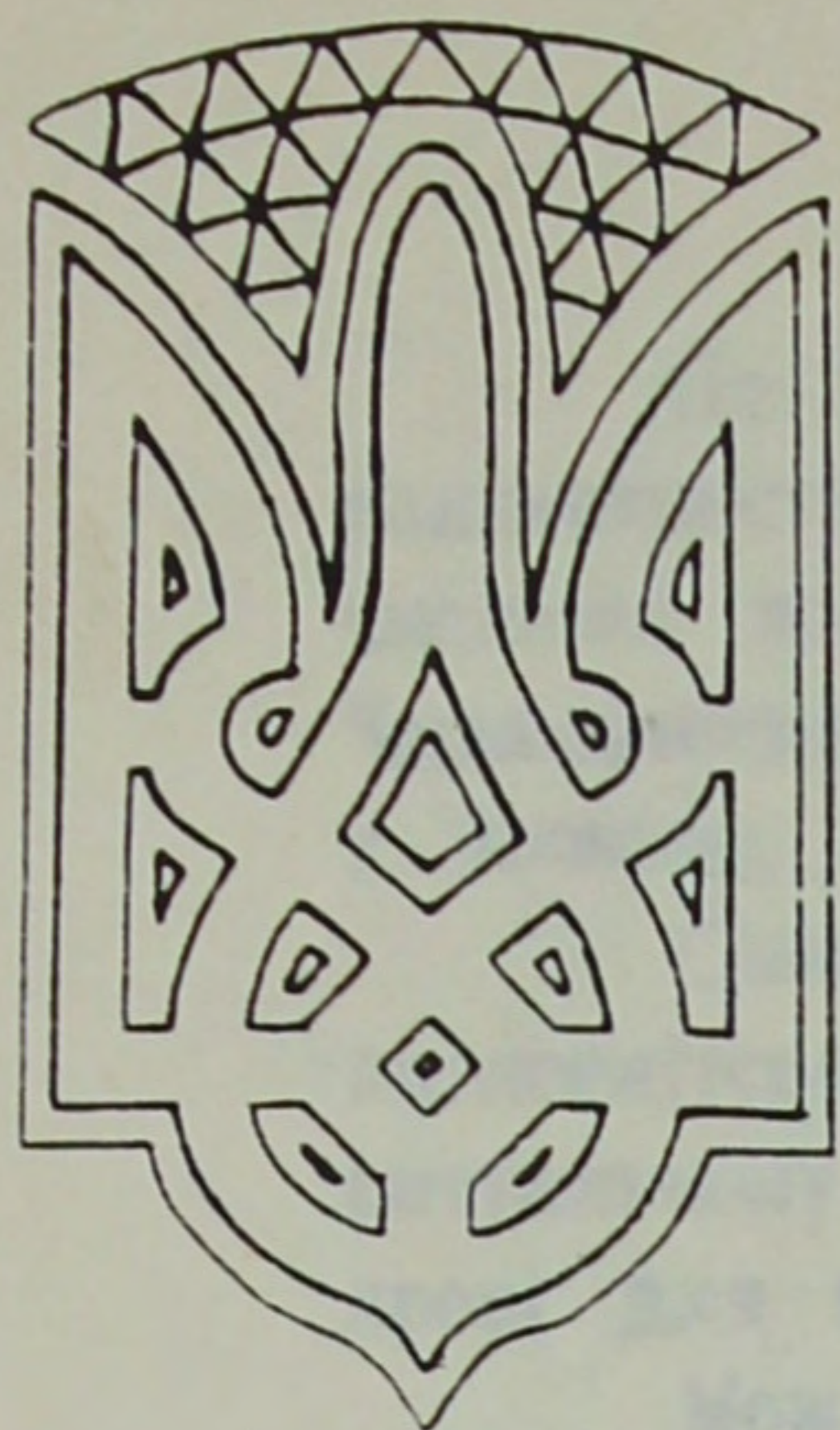
Від кого нині урвати, люди добрі? Наш корабель має шанс вціліти лише тоді, коли будемо вкладати в нього найкраще, що маємо. Адже на ньому виявлений, і ще не виявлений, визріває посів насильства і ненависті. І хочеться заволати за Грабовським:

"Де ви, мислі благородної і братерства сіячі?"

Де ви серед розбурханого і каламутного моря егоїзму, розбрату, ворожнечі - вже не проти партапарату (всі проти), а один проти одного - навіть у межах спільних громад.

Нам нині бракує справжніх лідерів, справжніх священиків, справжніх поетів і вчителів - всім висгачить місця! Але який критерій справжності? Найзагальніший: справжні еднаються навколо високих безкорисних принципів і ставлять честь і обов'язок над усе.

Нині багатьом здається, що вони патріоти. Багатьом здається, що вони віруючі. Багатьом здається, що вони демократи.

Народний Рух України
Другі Всеукраїнські збори
25 - 28 жовтня 1990 р., м. Київ

АГЕНТСТВО

КИЇВ - 1990

РХ
У

ІНФОРМ

Леонід ШУЛЬМАН

УКРАЇНА - ДЕРЖАВА МІЖНАЦІОНАЛЬНОГО МИРУ

"Ми...боремось за те, щоб кожна нація жила вільним життям у своїй власній самостійній державі. Знищення національного поневолення та експлуатації нації нацією, система вільних народів у власних самостійних державах - це одинокий лад, який дасть справедливу розв'язку національного і соціального питання у цілому світі. Ми боремось проти імперіалістів та імперій, бо в них один пануючий народ поневолює культурно і політично та взищує економічно другі народи..."

Хто автор цих рядків? Якийсь інтернаціоналіст? Насправді, це цитата з Політичної декларації Української повстанської армії, складеної у 1943 р., тобто належить націоналістам. Ми вже тривалий час живемо у задзеркаллі Люїса Керрола, де чимало понять викручено навиворіт, а слова, що їх позначають, змінили свій сенс на протилежний. Людина, що є прихильником національного рівноправ'я, людина, що виборює право кожної нації вивчати свою мову, користуватися нею, розвивати власну культуру, співати своїх пісень, право на свою історію, тобто право знати своє минуле, бути господарем своєї сучасності, право творити своє майбутнє, - така людина автоматично таврується як націоналіст.

Слово це вживається з прикметниками: грузинський (литовський, узбецький...) буржуазний націоналіст. Євреям "повезло", для них є стислий термін: сіоніст, незалежно від ставлення адресату до доктрини Герцля. Українцю повезло ще більше. Його можна назвати самостійником, жовтоблакитником, бандерівцем або петлюрівцем.

Навпаки, якщо людина виступає за єдину неподільну Російську імперію, за підпорядкування всіх народів "керуючій нації" (термін Сталіна), якщо людина поділяє погляди російських царів, чорносотенців та білогвардійців, якщо людина переконана в тому, що доля всіх неросійських народів - злиття з великоросами шляхом зникнення власних мов, культур, державностей, шляхом забуття свого історичного минулого, - як ми назвемо таку людину? Російський націоналіст? Великодержавний шовініст? Ні! В нашому задзеркаллі таку людину треба називати інтернаціоналістом. Колись люди ще пам'ятали, що таке інтернаціоналізм, тому (щоб ніхто бодай не переплутав!) казали: "пролетарський інтернаціоналізм".

Ой, вже ці прикметники! Одна розумна людина звернула мою увагу, що для зміни сенсу слова на протилежний досить поставити перед ним прикметник комуністичний, соціалістичний, революційний або пролетарський: комуністична мораль (Павлик Морозов, обговорення інтимних подробиць подружнього життя на зборах колективу, "НП районного масштабу"), соціалістичний реалізм, революційний правопорядок (розстріл за ухвалою "трійки"), пролетарська культура. Епітет "пролетарський" вийшов з моди, пролетарський інтернаціоналіст перетворився на просто інтернаціоналіста, але його легко розпізнати за ознаками.

*4 октября 2016 года Минюст РФ внес Международный Мемориал
в реестр «некоммерческих организаций, выполняющих функцию
иностранного агента». Мы обжалуем это решение в суде.*

Библиотека Международного Мемориала